

POLICY BRIEF: NOOD AAN EEN COMMUNITY OF PRACTICE

Biodiversiteit - Volksgezondheid in België

BIODIVERSITEIT EN VOLKSGEZONDHEID ZIJN NAUW VERBONDEN

Biodiversiteit beïnvloedt volksgezondheid op verschillende manieren¹⁻⁷. Ten eerste, draagt biodiversiteit zorg voor de kwaliteit van voeding, lucht, water, en levert het grondstoffen voor medicatie (traditioneel en modern). Het draagt bovendien bij aan stressreductie en beheer van cognitieve vermogens, stimulans van sociale contacten en lichamelijke activiteit, en ondersteunt ontwikkeling gedurende het hele leven door natuurbeleving. Tevens draagt biodiversiteit bij aan schadebeperking inzake rampen (bv. overstroming of droogte) en aan beperking van de toenemende dreiging van infectieziekten (in België o.a. Hantavirus, ziekte van Lyme; in Europa o.a. West Nile virus, Chikungunya, Leishmaniasis), beiden van het hoogste belang in termen van volksgezondheid en maatschappelijke kost. De ruime media-aandacht voor een (mede Belgisch) wetenschappelijke doorbraak in het verband tussen micro-organisme diversiteit en menselijke gezondheid^{8, 9} illustreert de maatschappelijke relevantie en interesse voor het thema. Aansluitend stelt McMichael¹⁰ *“Human population health should be the central criterion, and is the best long-term indicator, of how we are managing the natural environment.”* Het 2001 - 2005 Millennium Ecosystem Assessment wijdde, in samenwerking met de Wereld Gezondheidsorganisatie, een volledig rapport⁶ aan de relatie tussen ecosystemen/biodiversiteit en menselijke gezondheid. Volksgezondheid is ook één van de prioritaire maatschappelijke uitdagingen in de Europese “Horizon 2020” strategie¹¹ voor onderzoek en innovatie.

BIODIVERSITEIT EN VOLKSGEZONDHEID IN BELGIË: GROEIENDE BELANGSTELLING

Onderzoek naar de relatie tussen biodiversiteit en volksgezondheid geniet steeds meer belangstelling, maar ontbeert voorsnog gecoördineerde aandacht in België. Aangezien het thema de inbreng vergt van uiteenlopende wetenschappelijke disciplines, waaronder biodiversiteit, volksgezondheid en sociale wetenschappen, is een interdisciplinaire benadering aangewezen. Het stimuleren van dergelijke samenwerking om tot relevante onderzoeksthema's te komen is van prioritair belang. De daaruit voortkomende interdisciplinaire expertise is van substantiële toegevoegde waarde voor beleid. Dit biedt België bv. de kans uitvoering te geven aan de Belgische Biodiversiteitsstrategie¹² inzake de voordelen van biodiversiteit voor menselijke gezondheid en het uitbreiden van de samenwerking tussen relevante organisaties en overheidsdiensten. Het integreren van dergelijke expertise in beleid vereist een transdisciplinaire werkwijze waarbij betrokkenheid van relevante maatschappelijke actoren in de ontwikkeling van de onderzoek verzekerd is. Op 30 november 2011 organiseerde het Belgisch Biodiversiteitsplatform de eerste Belgische conferentie Biodiversiteit en Volksgezondheid¹³. Aan de bijeenkomst namen 81 Belgische experts deel, waarvan 68% wetenschappers (universiteiten en wetenschappelijke overheids-instituten; gezondheid-, ecologische- en sociale wetenschappen), 16% beleidsvertegenwoordigers (Federaal, regionaal, provincies, steden; gezondheid-, milieu-, natuur- en landschapsplanning beleid), en verder consultants (beleidsadvies, eco-therapie, onderwijs), vertegenwoordigers van NGO's (natuurbescherming, landschapsontwikkeling, ecologisch leven en tuinieren) of van de media. Tijdens de conferentie spitste de discussie zich toe op prioritaire wetenschappelijke en beleidsuitdagingen. Verder kwam nadrukkelijk de behoefte aan meer netwerking en capaciteitsopbouw naar voren. Dit vereist structurele opvolging ten behoeve van een adequate wetenschappelijke respons op de maatschappelijke uitdagingen in het domein van biodiversiteit en volksgezondheid.

EEN BELGISCHE “COMMUNITY OF PRACTICE” VOOR BIODIVERSITEIT EN VOLKSGEZONDHEID

DE DEELNEMERS AAN DE CONFERENTIE ROEPEN OP TOT DE
VORMING VAN EEN BELGISCHE COMMUNITY OF PRACTICE*
(PRAKTIJKGEMEENSCHAP) VOOR BIODIVERSITEIT EN
VOLKSGEZONDHEID, MET ALS DOEL:

- HET OPBOUWEN VAN EEN STERK NETWERK EN CAPACITEITSOPBOUW
- HET GENEREREN VAN EEN OVERZICHT VAN DE HUIDIGE STAND VAN BELGISCHE KENNISCAPACITEIT INZAKE BIODIVERSITEIT EN VOLKSGEZONDHEID
- HET BEANTWOORDEN VAN VRAGEN VAN BELEIDSMAKERS EN STAKEHOLDERS INZAKE BIODIVERSITEIT EN VOLKSGEZONDHEID, ZOWEL IN BELGIË ALS INTERNATIONAAL IN HET KADER VAN HET “INTERGOVERNMENTAL PLATFORM ON BIODIVERSITY AND ECOSYSTEM SERVICES” (IPBES)

* Een Community of Practice (CoP) is een netwerk van individuen en organisaties die een interesse en praktijk delen, samenkomen om een gemeenschappelijke uitdaging aan te gaan, en elkaars doelstellingen inzake een bepaald thema ondersteunen^{14, 15, 16}. Een interessant internationaal voorbeeld is de Canadese CoP inzake ecosysteembenaderingen van menselijke gezondheid (COPEH)¹⁴. Dit CoP heeft ruime ervaring in het organiseren en van samenwerking en capaciteit.

POLICY BRIEF: NOOD AAN EEN COMMUNITY OF PRACTICE

Biodiversiteit - Volksgezondheid in België

Biodiversity.be

REFERENTIES

1. Chivian E. and Bernstein A. (Eds.) (2008), *Sustaining Life. How Human Health Depends on Biodiversity*, Oxford University Press, New York.
2. COHAB: Co-operation on Health and Biodiversity, <http://www.cohabnet.org/>
3. European Commission – DG Environment (2011), *Biodiversity and Health*, Science for Environment Policy Future Briefs, Issue number 2, October 2011, University of the West of England (UWE), Bristol, UK, http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/future_briefs.htm
4. Hartig, T. et al. (2011). *Health benefits of nature experience: Psychological, social and cultural processes*. In Nilsson, K. et al. (Eds.), *Forests, trees, and human health* (pp. 127-168). Dordrecht: Springer.
5. Sala O.E., Meyerson L.A. and Parmesan C. (Eds.) (2009), *Biodiversity Change and Human Health: From Ecosystem Services to Spread of Disease*, Island Press, Washington
6. WHO – World Health Organisation (2006) *Ecosystems and Human well-being: Health Synthesis – A report of the Millennium Ecosystem Assessment*. WHO, Geneva. <http://www.maweb.org/documents/document.357.aspx.pdf>
7. Wittmer H., Berghöfer A., Keune H., Martens P., Förster J. and Almack K. (Forthcoming 2012), *The Value of Nature for Local Development*, In: The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) Report for Local and Regional Policy Makers, Earthscan, Oxford, UK, <http://www.teebweb.org/ForLocalandRegionalPolicy/tabid/1020/Default.aspx>
8. Arumugam M., Raes, J., et al. (2011), *Enterotypes of the human gut microbiome*, In: *Nature* Volume: 473, Pages: 174–180, (12 May 2011), DOI: doi:10.1038/nature09944
9. Science (2011), *Breakthrough of the Year, The Runners-Up*, In: *Science* 23 December 2011: 1629-1635.
10. McMichael A.J. (2009), *Human population health: sentinel criterion of environmental sustainability*, In: *Current Opinion in Environmental Sustainability* 2009, 1:101–106
11. European Commission (2011), *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council establishing Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020)*, European Commission, COM(2011) 809 final, 2 December 2011, Brussels.
12. Belgium's National Biodiversity Strategy 2006-2016, http://www.biodiv.be/implementation/docs/stratactplan/national_strategie_biodiversity_en.pdf
13. 2011 Belgian Biodiversity - Public Health Conference, <http://www.biodiversity.be/health>
14. Canadian Community of Practice in Ecosystem Approaches to Health (COPEH), http://www.copeh-canada.org/index_en.php
15. Meessen B., Kouanda S., Musango L, Richard F., Ridde V. and Soucat A. (2011), *Communities of practice: the missing link for knowledge management on implementation issues in low-income countries?*, *Tropical Medicine and International Health*, volume 16 no 8 pp 1007–1014 august 2011, doi:10.1111/j.1365-3156.2011.02794.x
16. Wenger E. and Snyder W. M. (2000), *Communities of Practice: The Organizational Frontier*, In: *Harvard Business Review*, January-February 2000, pg 139 – 145.

AUTEURS

Bauler Tom (*Université libre de Bruxelles*), Ceuterick Melissa (*Organisation for Tropical Studies*), Coosemans Marc (*Institute of Tropical Medicine*), Decaestecker Ellen (*KULeuven-Kulak*), De Pelsmaecker Martin (*Flemish Land Agency*), De Somviele Bert (*Vereniging voor Bos in Vlaanderen*), De Vreese Rik (*Vrije Universiteit Brussel*), Gilbert Marius (*Université libre de Bruxelles*), Flandroy Lucette (*Federal Public Service (FPS) Health, Food Chain Safety and Environment*), Franklin Anne (*Royal Belgian Institute of Natural Sciences*), Gryseels Machteld (*Brussels Environment*), Hartig Terry (*Uppsala University*), Heyman Paul (*Military hospital Belgium*), Huyse Tine (*KULeuven*), Keune Hans (*Belgian Biodiversity Platform, Research Institute for Nature and Forest (INBO)*), Lambin Eric (*Université Catholique de Louvain*), Leirs Herwig (*University of Antwerp*), Loots Ilse (*University of Antwerp*), Mathijs Erik (*KULeuven*), Martens Pim (*Maastricht University*), Nemery Ben (*KULeuven*), Obsomer Valérie (*Université catholique de Louvain*), Peeters Alain (*RHEA*), Prieur-Richard Anne-Hélène, (*DIVERSITAS*), Segers Hendrik (*Belgian Biodiversity Platform, Royal Belgian Institute of Natural Sciences*), Symoens Françoise (*Scientific Institute of Public Health*), Tack Jurgén (*Research Institute for Nature and Forest (INBO)*), Tack Wesley (*Ghent University*), Van Damme Patrick (*University of Ghent*), Van den Broeke Elke (*Flemish Government, Environment, Nature and Energy Department*), Vander Aa Beatrijs (*Research Institute for Nature and Forest (INBO)*), Van Gils Wim (*Natuurpunt*), Van Helden Jacques (*Université libre de Bruxelles*), Van Herzele Ann (*Research Institute for Nature and Forest (INBO)*), Van Ranst Marc (*KULeuven*), Vanwambeke Sophie (*Université catholique de Louvain*), Volckaert Filip (*KULeuven*), Wittmer Heidi (*UFZ, Germany*)

CONTACT

VOOR MEER INFORMATIE:
[HTTP://WWW.BIODIVERSITY.BE/HEALTH](http://www.biodiversity.be/health)

HANS KEUNE
H.KEUNE@BIODIVERSITY.BE
TEL: +32491621405